

G Ł O S B A T O R A K Ó W

75 - lecie
16-17. 10. 1993

„Z WIARY WASZEJ - WOLA WASZA,
Z WOLI WASZEJ - CZYN WASZ BĘDZIE”

(Zygmunt Krasiński: 97 Psalm Nadziei)

Przedwojenne hasło Szkoły powróciło do gmachu.

STOWARZYSZENIE
WYCHOWANKÓW GIMNAZJUM I LICEUM im. STEFANA BATOROEGO. WARSZAWA

Od 1931 roku hymnem Szkoły są słowa profesora Stanisława Młodożeńca do muzyki ucznia Witolda Lutosławskiego:

*„Pochodem idziemy uczniowska gromada,
Świat wielki się oczom naszym rozkłada.
Łamiemy rozumem wciąż nowe zapory
Więc naprzód i naprzód, bo znak nasz Batory!
Pochodem idziemy uczniowska gromada
I serca nam rosną i tętnią uporem.
Więc naprzód i naprzód tym światem owładać,
Więc naprzód i naprzód, bo znak nasz Batory!
Batoory. Znak nasz Batoory!”*

Zajęcia szkolne od 1940 roku zaczynały się w poprzecznym korytarzu na pierwszym piętrze. Wszyscy uczniowie, od klas najmłodszych do najstarszych gromadzili się na apelu, który rozpoczynał hejnał krakowski grany przez jednego z uczniów. Następnie odmawiano modlitwę lub śpiewano odpowiednią pieśń. Najbardziej znana była „Bogurodzica Dziewica, Bogiem sławiona Maryja...”. Po modlitwie podawane były komunikaty i rozchodzono się do klas, gdzie rozpoczynały się lekcje.

**HEJNAŁEM KRAKOWSKIM,
BOGURODZICĄ DZIEWICĄ...
ORAZ HYMNEM NASZEJ SZKOŁY
ROZPOCZNIEMY ZJAZD. ŚPIEWAMY RAZEM.**

W roku 1992 po 24 latach ciężkiej odpowiedzialnej pracy w Szkole im. S. Batorego przeszła na emeryturę Dyrektor mgr Teresa GARNCARZYK. Życzymy Jej złotej, pogodnej jesieni. Dziękujemy za współpracę.

Mgr Małgorzata Oszmaniec uczy w „Batorym” fizyki od 1983 r. Od 1990 r. była wicedyrektorem, a od 1 września 1992 r. w wyniku wygranego konkursu została Dyrektorem Szkoły. Wszyscy życzymy Jej sukcesu. Pragniemy podkreślić doskonałą współpracę Szkoły ze Stowarzyszeniem Wychowanków.

Szanowni Państwo!

W imieniu nauczycieli, pracowników i uczniów naszej Szkoły serdecznie witam i pozdrawiam uczestników Jubileuszowego Zjazdu Wychowanków Gimnazjum i Liceum im. Stefana Batorego.

Przez 75 lat opinia o Szkole jest kształtowana w oparciu o codzienną pracę z młodzieżą i liczne, spektakularne sukcesy naszych uczniów. Lecz legendę Szkoły tworzą Wy, Szanowni Absolwenci: Wasza postawa wobec życia, trudne, niekiedy tragiczne wybory, jakich dokonywaliście, Wasze osiągnięcia w życiu publicznym i zawodowym.

Wymiar, w którym dokonuje się życie człowieka, jest przede wszystkim sumą indywidualnych postaw i czynów. To Wasz przykład, wsparcie, troska, Wasze myślenie o Szkole uczyniły z Liceum im. Batorego Szkołę, którą jest.

Witajcie zatem na zjeździe!

Mam zaszczyt kierować naszą szkołą od roku. Stanowi to dla mnie ważne życiowe doświadczenie, jest też trudnym wyzwaniem. W obecnych warunkach, mimo kłopotów finansowych i kadrowych, mimo niestabilnej sytuacji państwa i wszystkich wynikających z tego konsekwencji moi współpracownicy i ja pragniemy realizować program rozwoju Szkoły.

Spośród wielu celów, jakie przed sobą stawiamy, najważniejsze to:

- kontynuacja chlubnych, patriotycznych tradycji Szkoły
- przygotowanie absolwentów do aktywnego udziału we wszelkich formach życia obywatelskiego i społecznego
- kształtowanie postaw odpowiedzialnych, twórczych, otwartych, nacechowanych tolerancją i optymizmem
- utrzymanie i stałe podnoszenie poziomu merytorycznego szkoły, zgodnie z wyzwaniami epoki i nowoczesnymi tendencjami dydaktycznymi
- poprawa bazy materialnej
- dbałość o zdrowie psychiczne i fizyczne uczniów, tworzenie klimatu szacunku dla zdrowia i środowiska życia człowieka.

Dumne zawołanie „pochodem idziemy” dotyczy zarówno obecnych uczniów, jak i absolwentów Szkoły.

Zwracam się zatem do Was wszystkich z serdeczną prośbą o pamięć, pomoc i współpracę.

Dziękując Państwu za przybycie życzę, by uroczystości zjazdowe dały Państwu wiele satysfakcji i radości.

mgr Małgorzata Oszmaniec
Dyrektor Liceum

O JUBILEUSZOWYM ZJEŹDZIE

75 rocznica Szkoły jest wspólnym świętem pedagogów, uczniów i absolwentów. Dlatego obchodzona jest przez trzy dni, tj:

15 października – uroczystość uczniowska z udziałem reprezentacji absolwentów,

16 i 17 października – uroczystość absolwentów z udziałem reprezentacji uczniów i harcerzy.

Do dnia 1 września 1993 r. zgłoszenia na zjazd nadesłały 592 osoby, w tym 165 koleżanek. Poniższa tabela przedstawia procentowy stan zgłoszeń:

Okres	Liczba zgłoszeń	% zgłoszeń w stosunku do l. absolw.	% zgłoszeń w stosunku do liczby żyjących absolwentów	% do ogółu zgłoszeń
do 1944	102	10.7	25	17.2
1945–1952	154	21.9	23	26.0
1953–1958	24	7.7	8	4.1
1959–1970	118	8.0	6.5	19.9
1971–1980	39	2.3	2	6.6
1981–1988	38	2.6	2	6.4
1989–1992	117	12.9	8	19.8
	592			100

Okazuje się zatem, że największe zainteresowanie zjazd wzbudził wśród najstarszych kolegów, którzy ukończyli Szkołę jeszcze według przedwojennego programu nauczania. Spędzili przecież w Szkole od 8 do 6 lat. Również uczniowie i uczennice „Batorego” „na wygnaniu” z lat 1953–1958 wykazali spore przywiązanie do Szkoły. Tym milej powiedzieć, że ostatnie roczniki (po 1988 r.) podobnie podeszły do zagadnienia, a reprezentacja ich obejmuje co siódmego maturzystę z tych lat. Najmniej jak dotąd zainteresowani są Szkołą absolwenci z lat 1971–1988. Może to jednak wynikać z braku adresów, ponieważ było zniszczone archiwum Szkoły.

Na szczególne podkreślenie i gratulacje od nas wszystkich zasługują roczniki: 1948 (36 zgłoszeń), 1951 (59 zgłoszeń), 1963 (24 zgłoszenia) oraz najmłodszy absolwenci z roczników 1981–1992 (117 zgłoszeń). Oprócz przedwojennych są to najbardziej solidarni i najlepiej zorganizowani absolwenci. Mamy nadzieję, że maturzyści z roku 1993 też licznie przybędą na zjazd, mimo że zaproszenia do nich wysyłamy dopiero pod koniec września br.

Szczególnie serdecznie witamy absolwentów przybyłych z zagranicy.

KOMITET HONOROWY ZJAZDU

- PIOTR BÜCHNER** – dr, Prezes Fundacji P. Büchnera ofiarne wspierającej naszą Szkołę. R.m. 1961.
- ANDRZEJ CIECHANOWIECKI** – dr hc, Prezes Fundacji im. Ciechanowieckich na Zamku Królewskim w Warszawie. Londyn. Sponsor monografii. R.m. 1942.
- MIECZYSLAW CZYŻYKOWSKI** – prof., nauczyciel matematyki w latach 1934–1948, opiekun konspiracyjny w klasach licealnych batalionu „Zośka”.
- MAREK DIETRICH** – prof., Rektor Politechniki Warszawskiej. R.m. 1951.
- JANUSZ DREWNOWSKI** – mgr inż., pierwszy prezes powojennego Stowarzyszenia Wychowanków. R.m. 1932.
- DANUTA DZIEKAŃSKA** – siostra „Rudego”, Janka Bytnara
- LECH DZIKIEWICZ** – dr, komendant Szczepu 23 WDH. im. Chrobrego w latach 1947–1949.
- TADEUSZ GLAZER** – dr inż., jeden z najstarszych żyjących absolwentów, wiceprezes i działacz Stowarzyszenia Wychowanków w latach 1984–1989. R.m. 1927.
- WITOLD GRABSKI** – dr inż., inicjator wydania monografii Szkoły i ofiarny współautor „Pochodem idziemy”. R.m. 1941.
- JERZY KOZŁOWSKI** – mgr, drużynowy 23 WDH od 1937 r. Dowódca Szkół Bojowych Szarych Szeregów. R.m. 1936.
- EDMUND KUJAWSKI** – mgr, Przewodniczący Komisji Historycznej, główny autor „Pochodem idziemy”. R.m. 1940.
- WITOLD LUTOSŁAWSKI** – prof., światowej sławy kompozytor. Autor muzyki do hymnu „Batorego”. R.m. 1931.
- ANDRZEJ ŁAPICKI** – prof., Prezes Związku Artystów Scen Polskich. R.m. 1942.
- KRZYSZTOF ŁYPACEWICZ** – mgr, wicewojewoda warszawski. R.m. 1948.
- WANDA OLSZEWSKA** – mgr, najdłużej pracująca, nauczycielka jęz. francuskiego od 1959 r.
- JACEK PRENTKI** – prof., Dyrektor Europejskiego Centrum Badań Jądrowych w Genewie. Światowej sławy uczoney. R.m. 1938.
- ZDZISŁAW SADOWSKI** – prof., Prezes Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego. R.m. 1942.
- PIOTR SŁONIMSKI** – prof., biochemik światowej sławy. Członek Francuskiej Akademii Nauk Ścisłych. R.m. 1940.
- MARIA STRZEMBOSZ** – prof., siostra Macieja Dawidowskiego ps. „Alek”
- ALEKSANDER TYSZKIEWICZ** – płk. inż., Prezes Światowego Związku Żołnierzy Armii Krajowej.
- EDYTA WIECZOREK** – komendantka szczepu 23 WDH im. K. Baczyńskiego „Pomarańczarni”
- MICHAŁ WILAND** – mgr inż., współautor śp. Stefana Kwiatkowskiego „Materiałów biograficznych absolwentów Batorego” w latach 1918–1944”. R.m. 1931.
- ANDRZEJ WYCZAŃSKI** – prof., wiceprezes i Sekretarz Naukowy Polskiej Akademii Nauk. R.m. 1942.
- ANNA ZAWADZKA** – prof., siostra Tadeusza Zawadzkiego „Zośki”.

STOWARZYSZENIE WYCHOWANKÓW PO ZJEŹDZIE W 1988 ROKU

W rok po zjeździe udało się nareszcie utworzyć i zarejestrować w sądzie pełnoprawne Stowarzyszenie Wychowanków Gimnazjum i Liceum im. Stefana Batorego w Warszawie. Zawdzięczamy to zarówno ówczesnemu Zarządowi Koła działającego przy Towarzystwie Miłośników Warszawy pod przewodnictwem kol. Andrzeja Sołtyńskiego, jak też kol. Ryszardowi Sicińskiemu, prawnikowi, który dopełnił wszystkich niezbędnych formalności.

Ponieważ historia organizacji wychowanków Szkoły opisana jest w drugim tomie monografii „Pochodem idziemy”, dlatego podajemy tylko najbardziej aktualne informacje o obecnej działalności Stowarzyszenia.

Nowy Zarząd Stowarzyszenia wybrany na Walnym Zgromadzeniu w dniu 25 września miał na zorganizowanie jubileuszowego zjazdu z okazji 75-lecia Szkoły praktycznie dziesięć miesięcy.

Należało przede wszystkim wydać nareszcie historię Szkoły. Pierwszy tom (do 1944 r.) był niemal gotowy. Drugi tom (1945–1993) trzeba było zacząć niemal od początku. Na szczęście były opracowane przez kol.kol. Andrzeja Glassa i Stanisława Szelichowskiego relacje do roku 1952 oraz kol. Michała Wilanda syntetyczne dane o dalszych latach, ale żadnych danych o nauczycielach, absolwentach, zdarzeniach z lat 1953–1993. A to przecież okres czterdziestoletni.

Wiązało się to też z ogromnym ryzykiem finansowym. Kalkulacje PIW, który zaoferował najkorzystniejsze warunki redakcyjno-wydawnicze, przekraczały co najmniej dziesięciokrotnie posiadane przez Stowarzyszenie fundusze. Żeby pokryć koszty druku, musimy sprzedać co najmniej 900 egzemplarzy książki. W subskrypcji zamówiono tylko 400 egzemplarzy.

Sama organizacja zjazdu pod sprawnym kierownictwem kol. Włodzimierza Brejtera, którego powołaliśmy na komisarza zjazdu, sprawiła dzięki zgłoszeniom na zjazd mniej kłopotów finansowych. Z problemów organizacyjnych największy stanowi wielkość auli. Na uroczystości otwarcia zjazdu może ona nie pomieścić wszystkich zgłoszonych gości.

Postanowiliśmy jednak, że JUBILEUSZOWY ZJAZD może odbyć się tylko w SZKOLE. Wybaczyć nam pierwsze dwie godziny trudniejszych warunków.

Oto zamierzenia, które zamierzamy realizować po zjeździe:

1/ powołanie nowej Komisji Historycznej, która zajmie się opracowaniem powojennej historii Szkoły, tak aby na 80-lecie wydać trzeci tom monografii;

2/ utworzenie koła przyjaciół 23 WDH z b. druhów i sympatyków;

3/ współdziałanie ze Szkołą zarówno w sensie pomocy finansowej (w miarę możliwości), jak też przy organizacji wystaw, archiwum, uroczystości;

4/ pomoc w tworzeniu wspólnych związków (kół) poszczególnych roczników lub absolwentów z sąsiednich roczników maturalnych;

5/ zorganizowanie komputerowego banku danych o blisko 9000 absolwentów;

6/ utrzymywanie więzi koleżeńskich przez urządzenie wspólnych spotkań z okazji „opłatka”, „jajeczka”. Opracowywanie i przysyłanie biuletynów stowarzyszeniowo-organizacyjnych.

Więź z nami utrzymujcie poprzez Szkołę, gdzie w godzinach nauki jest zawsze koleżanka Elżbieta Rynkiewicz (tel. 628-21-01, pok. 18) oraz w czwartki w godz. 15–16, kiedy dyżurują członkowie Zarządu.

Podajemy także telefony do członków Zarządu:

Czesław Uhma	d. 21–22–53	Alicja Erhardt	d. 45–70–09
Jerzy Antepowicz	d. 29–54–31	Mariusz Szaters	b. 29–74–85
Włodzimierz Breiter	d. 628–41–92	Jadwiga Rosochacka	d. 17–74–17
Andrzej Sołtyński	d. 17–80–26	Stanisław Rubkiewicz	d. 20–19–97
Elżbieta Boczkowska	d. 41–27–02		

*Kto raz przyjaźni poznał moc
Nie będzie trwonil słów.
Przy innym ogniu, w inną noc
Do zobaczenia znów.*

O 23 WDH „Pomarańczarni”

Obecna 23 WDH im. K.K. Baczyńskiego kontynuuje wszystkie tradycje „Pomarańczarni” od zarania jej istnienia. Wprawdzie działalność harcerska w „Batorym” zamarła w latach sześćdziesiątych, jednak odrodziła się w 1972 r., przy czym młodzież nie wiedziała, że drużynie nadano patrona – Bolesława Chrobrego.

W dniu 1 września 1993 r. Szczep 23 WDH składał się z sześciu drużyn. Należą do nich trzy drużyny starszoharcerskie, tj.: „Płomień” – (drużynowa Dorota Paczos i 14 druhów), „Binduga” – (drużyn. Agnieszka Chojnacka i 34 dhów), „Źródło” – (drużyn. Dorota Wodecka i 25 dhów). Ponadto trzy drużyny młodszoharcerskie, tj.: „Rota” – (drużyn. Joanna Przepiórkowska i 23 dhów), „Grań” – (drużyn. Jarosław Szulski i 29 dhów) oraz drużyna „w organizacji” o nazwie trzymanej jeszcze w tajemnicy, którą tworzy drużynowa Magda Wodecka.

We wrześniu br., jak co roku, przeprowadza się rekrutację do drużyn. Komentantką Szczepu jest Edyta Wieczorek – studentka Uniwersytetu Warszawskiego. Jej zastępcami są: Andrzej Mikulski, zajmujący się organizacją wyjazdów do krajów dalekowschodnich, i Monika Włodarczyk.

Działalność Szczepu można scharakteryzować na podstawie zdarzeń i imprez przeprowadzanych w roku bieżącym. I tak:

– odbyły się zimowiska; „Płomienia” w Zubrzycy koło Turbacza, „Bindugi” w Hubie (Gorce), „Źródła” w Spiskiej Beli w Słowacji;

– w lipcu 10-osobowa reprezentacja pojechała na dwa tygodnie do Grecji na zaproszenie tamtejszych skautów;

– latem „Źródło” zorganizowało obóz wędrowny w Bieszczadach z udziałem harcerzy z „Bindugi” i „Płomienia”, a ten ostatni odbył spływ kajakowy rzeką Wdą;

– obóz stały całego Szczepu zorganizowano nad jez. Lubie koło Drawskiego Pomorskiego;

– w dniach od 4 do 10 września 10-osobowa grupa harcerzy pojechała na Litwę i Łotwę pełnić „białą służbę” przy Ojcu Świętym podczas Jego 61. pielgrzymki ekumenicznej;

– w pierwszych dniach września harcerze pomagali sprzątać Szkołę po remoncie, zyskując specjalne podziękowanie od kierownictwa Szkoły.

– także we wrześniu zorganizowano Sejmik Szczepu;

– święto Szczepu oraz doroczny wyjazd na Babią Górę, do źródeł Wisły planowane są w listopadzie;

– w grudniu odbędzie się doroczny festiwal piosenki „Morda”, nazwany tak na złość reżimowi komunistycznemu w odwet za zlikwidowanie festiwalu „Japa”, na którym Kaczmarski śpiewał swoje „niebłagonadiożne” pieśni;

Reasumując – Szczep krzepnie i rozwija się mimo trudności w kontaktach z władzami harcerskimi.

WYCIĄG Z WNIOSKU O NADANIE GIMNAZJUM I LICEUM IM. STEFANA BATOREGO KRZYŻA SREBRNEGO ORDERU WOJENNEGO VIRTUTI MILITARI

UZASADNIENIE FORMALNE

Wniosek o nadanie Krzyża Virtuti Militari Gimnazjum i Liceum im. S. Batorego został przekazany do Kapituły Orderu w Londynie w roku 1948 przez Dyrektora Szkoły Romana Beranka. Wypadki, które bezpośrednio po tym nastąpiły, jak odwołanie Dyrektora Szkoły, aresztowanie wielu uczniów i absolwentów za działalność w Armii Krajowej, zamordowanie podczas badań w Urzędzie Bezpieczeństwa Jana Rodowicza „Anody”, drużynowego 23 WDH, bohatera konspiracji i walk powstańczych, uniemożliwiły dalsze działania. Wniosek został zawieszony.

WNOSIMY O JEGO WZNOWIENIE

Według naszego najgłębszego przekonania Szkoła może być uznana za jednostkę walczącą, gdyż:

– 2/3 września 1939 r. Dyrektor Szkoły zmobilizował uczniów trzech najstarszych klas, szkolonych uprzednio w ramach przysposobienia wojskowego. Cały oddział, umundurowany i uzbrojony w karabiny i bagnety, wymaszerował pod dowództwem nauczyciela Szkoły Antoniego Prejbisza, by pełnić służbę wartowniczą i pomocniczą oraz sposobić się do walki;

– 7 września 1939 r. również uczniowie młodszych klas będący harcerzami, umundurowani wymaszerowali pod dowództwem por. hm Lecha Domańskiego, nauczyciela Szkoły i Komendanta Gniazda 23. WDH, w celu pełnienia służby wartowniczej i kurierskiej;

– w roku 1943 dyrekcja i nauczyciele Szkoły utworzyli dla Szkół Bojowych Szarych Szeregów oraz dla Grup Szturmowych Szarych Szeregów szkolonych w Szkole Podchorążych Piechoty „Agrykola” równoległe do klas wojskowych klasy licealne z odpowiedzialnymi za szkolenie podchorążymi pod opieką profesora Mieczysława Czyżykowskiego. Nastąpiła więc symbioza (jedyna tego typu w kraju) szkolenia wojskowego z nauką licealną. Dyrektor i nauczyciele „Batorego” ponosili zatem razem z elewami ryzyko i niebezpieczeństwa związane z konspiracją wojskową;

– Szkoła prowadzona w latach wojny konspiracyjnie była od początku kuźnią licznych kadr podoficerskich i oficerskich, a wielu jej nauczycieli i uczniów oddało życie za Ojczyznę;

– w Powstaniu Warszawskim np. walczył na Starym Mieście oddział złożony z „Batoraków” pod dowództwem ppor. Józefa Targowskiego – nauczyciela Szkoły, który poległ na Kanonii;

Uwaga: Wniosek o przyznanie „Batoremu” Orderu Virtuti Militari opracowany przez Stowarzyszenie Wychowanków 16.06.93 r. przesłał do Prezydenta RP Światowy Związek Żołnierzy Armii Krajowej dnia 05.07.1993 r. wraz z pismem nr 3950/93.

UZASADNIENIE MERYTORYCZNE

Duch, poglądy, nauczanie w Szkole były na tak wysokim poziomie patriotycznym, że wychowankowie i personel pedagogiczny Szkoły:

– byli inicjatorami utworzenia batalionu „Zośka” z Tadeuszem Zawadzkim „Zośką”, Jankiem Bytnarem „Rudym”, Maciejem Dawidowskim „Alkiem”, braćmi Długoszowskimi, braćmi Wuttke i wieloma innymi, których nazwiska i pseudonimy stanowią dzisiaj dumne nazwanie wielu szkół, drużyn harcerskich itd.,

– w Szarych Szeregach wychowankowie „Batorego” stanowią ok. 20 % kadr instruktorskich. Nauczyciele – Lech Domański „Zeus” i Władysław Ołędzki „Papa” polegli jako członkowie Kwatery Głównej Szarych Szeregów. Dowódcami Szkół Bojowych i Grup Szturmowych Szarych Szeregów byli również „Batoracy”, jak np. hm ppor. Jerzy Kozłowski „Jurwiś”;

– w wielu formacjach konspiracyjnych i powstańczych działało i walczyło, stanowiąc kadry młodszooficerskie i podoficerskie, liczne grono naszych wychowanków, w szczególności w pułku „Baszta”, batalionie „Parasol” i wielu innych (w tym Krzysztof Kamil Baczyński);

– pierwszą ofiarą na ołtarzu Ojczyzny był nauczyciel „Batorego” Kazimierz Kleszczyński, poległ w 1920 r. w obronie Warszawy, oraz dwóch uczniów (gimnazjum miało wówczas tylko młodsze klasy, a najstarsi uczniowie po 12–13 lat);

– o postawie uczniów świadczą liczne odznaczenia bojowe. Dalece niepełne i niedoskonałe dane zawarte w „Materiałach biograficznych...” wymieniają 19 wychowanków odznaczonych Orderem Virtuti Militari, a także przyznane 76 razy Krzyże Walecznych, nie mówiąc o licznych odznaczeniach Krzyżem Armii Krajowej, Medalem Wojska itp.

Historyczna prawda każe stwierdzić, że „Batoracy” walcząc bądź jako jednostki zwarte, bądź rozrzućeni po wszystkich frontach I i II wojny światowej ponosili w imię Ojczyzny ciężkie straty, szczególnie w konspiracji i Powstaniu Warszawskim. Ośmielamy się uważać, że w odniesieniu do uczniów i wychowanków tej Szkoły można zastosować określenie „ORLETA WARSZAWY”.

Uwaga: Kapituła Orderu Wojennego Virtuti Militari powołana przez Pana Prezydenta Trzeciej Rzeczypospolitej Polskiej zbierze się po raz pierwszy dopiero późną jesienią 1993 roku.

NAJWAŻNIEJSZE DATY I ZDARZENIA Z HISTORII SZKOŁY

- 1918 – 1 września, akt ustanowienia nowej państwowej szkoły średniej i rozpoczęcie zajęć (28 IX) w KRÓLEWSKO POLSKIM GIMNAZJUM IM. STEFANA BATOREGO w Warszawie w gmachu b. rosyjskiego żeńskiego gimnazjum przy ul. Kapucyńskiej 21. ZDZIŚŁAW RUDZKI dyrektorem.
- 1920 – powstaje 36 WDH im. Bolesława Chrobrego. W walce z sowieckim najeźdźcą poległ nauczyciel Kazimierz Kleczyński i dwóch uczniów.
- 1924 – 15 października, inauguracja zajęć w nowym gmachu przy ul. Myśliwieckiej 6. Po raz pierwszy odegrano z wieżyczki szkolnej hejnał.
- 1925 – pierwszych 17 maturzystów otrzymuje świadectwa dojrzałości. Powołanie 23 WDH im. Bolesława Chrobrego.
- 1928 – uroczyste obchody 10-lecia istnienia gimnazjum (16 XII).
- 1930 – przeniesienie w stan spoczynku ze względów politycznych dyrektora Zdzisława Rudzkiego. Powołanie WIKTORA AMBROZIEWICZA (28 IV).
- 1931 – powstaje hymn uczniów gimnazjum ze słowami profesora Stanisława Młodożeńca i muzyką ucznia Witolda Lutosławskiego.
- 1933 – reforma szkolna ustanawia czteroklasowe gimnazjum oraz trzy typy liceów: humanistyczne, matematyczno-fizyczne i przyrodnicze. Wprowadzono obowiązkowy jednolity mundur szkolny. 23 WDH bierze udział w Jamboree na Węgrzech.
- 1935 – uczniowie Szkoły biorą udział w sypaniu kopca im. J. Piłsudskiego w Krakowie.
- 1936 – powołanie na dyrektora MIECZYŚŁAWA RADWAŃSKIEGO wobec mianowania W. Ambroziewicza kuratorem Okręgu Szkolnego Warszawskiego. 23 WDH na olimpiadzie w Berlinie reprezentuje młodzież polską.
- 1937 – powstaje Batoriański Klub Sportowy „Batoria”.
- 1938 – uroczyste obchody 20-lecia Szkoły (20 IX). Reprezentacja pływacka jedzie na zawody do Szwecji.
- 1939 – ostatni przedwojenni maturzyści otrzymują świadectwa dojrzałości.
1 WRZEŚNIA NIEMCY ATAKUJĄ POLSKĘ. Częściowa mobilizacja maturzystów i skierowanie na front. Uczniowie najstarszych dwóch klas skoszarowani w ramach przysposobienia wojskowego, umundurowani, uzbrojeni w karabiny i bagnety, pod dowództwem prof. por. Antoniego Preibisza wyruszają na wschód jako rezerwa Armii Polskiej, Harcerze pod dowództwem hm Lecha Domańskiego (mianowanego Naczelnikiem ZHP) wyruszają również na wschód do służby pomocniczej.
17 WRZEŚNIA ZWIĄZEK RADZIECKI ZAJMUJE SIŁĄ ZIEMIE WSCHODNIE.
28 WRZEŚNIA KAPITULUJE WARSZAWA. WKRAČAJĄ NIEMCY.

- 1939 – 3 X dyr. M. Radwański aresztowany jako zakładnik (zwolniony 20 XI). Prof. Mieczysław Rybarski wznawia zajęcia szkolne. Uczniowie odgruzowują gmach i zabezpieczają dachy.
15 XI władze okupacyjne zarządzają przerwanie zajęć szkolnych.
POWSTAJE PIERWSZY TAJNY KOMPLET NAUCZANIA I NASTĘPNE. Hm L. Domański (ps. „Zeus”) organizuje konspiracyjny krąg starszoharcerski z maturzystów „Batorego” i konspiracyjną 23 WDH z phm J. Kozłowskim (ps. „Jurwiś”) jako drużynowym.
27 XI otwarcie w gmachu Szkoły Deutsche Schule.
- 1940-1944 – PRZEZ CAŁY OKRES WOJNY TRWA NAUCZANIE NA TAJNYCH KOMPLETACH.
- 1941 – w radzieckim więzieniu w Orszy umiera skazany uprzednio na karę śmierci hm Lech Domański.
- 1943 – zorganizowanie specjalnych kompletów szkolnych dla żołnierzy z batalionów „Zośka” i „Parasol”.
26 III w słynnej akcji pod Arsenalem Grupy Szturmowej odbijają więźnia gestapo Jana Bytnara „Rudego”, absolwenta „Batorego”.
Lipiec – pierwsze konspiracyjne wydanie „Kamieni na szaniec”.
20 VIII śmiercią żołnierza ginie hm Tadeusz Zawadzki „Zośka”.
- 1944 – 1 sierpnia WYBUCHA POWSTANIE WARSZAWSKIE. Dziesiątki „Batoraków” stają do walki. Giną profesorowie Targowski i Oledzki oraz dyrektor Radwański. Śmierć ponosi ponad 120 uczniów i absolwentów.
- ★
- 1945 – marzec, WZNOWIENIE ZAJĘĆ SZKOLNYCH początkowo przy ul. Drewnianej, a od października przy Myśliwieckiej. ROMAN BERANEK DYREKTOREM. Reaktywowanie 23 WDH im. Bolesława Chrobrego.
- 1947 – aresztowanie 12 uczniów za działalność antykomunistyczną.
- 1949 – aresztowanie i zamordowanie 7 I 1950 r. PHM JANA RODOWICZA PS. „Anoda”. Aresztowanie kilku uczniów pod zarzutem ekshumowania zwłok i utworzenia na Cmentarzu Wojskowym kwatery batalionu „ZOŚKA”. Odebranie sztandaru i faktyczna LIKWIDACJA 23 WDH.
- 1951 – FORMALNE ZAMKNIĘCIE SZKOŁY IM. S. BATOREGO. Przemianowanie na X Szkołę Ogólnokształcącą Stopnia Licealnego Towarzystwa Przyjaciół Dzieci.
- 1952 – mianowanie dyrektorem Ireny Paciorkiewicz. WYRZUCENIE SZKOŁY Z GMACHU PRZY UL. MYŚLIWIECKIEJ.
- ★
- 1956 – po październiku młodzież ostentacyjnie pali legitymacje ZMP. Reaktywowanie 23 WDH im. B. Chrobrego.
- 1957 – zmiana nazwy Szkoły na II Liceum Ogólnokształcące.
- 1958 – POWRÓT DO PATRONA SZKOŁY I DO GMACHU PRZY UL. MYŚLIWIECKIEJ. Zjazd absolwentów z okazji 40-lecia Szkoły.
- 1961 – rozpoczyna działalność koło turystyczno-krajoznawcze. DZIAŁALNOŚĆ HARCERSKA ZAMIĘRA.

- 1962 – pierwsze wyjazdy za granicę: do Rumunii, CSRS i na Węgry
- 1963 – władze partyjne kierują na dyrektora Szkoły Henryka Orskiego.
- 1967 – pod szyldem drużyny harcerskiej działa agentura wydziału obyczajowego Milicji Obywatelskiej.
- 1968 – na dyrektora Szkoły skierowany Stefan Pieńkowski.
30 XI młodzież obchodzi 50-lecie Szkoły.
Pierwsze wycieczki na Zachód: do Paryża, Chamonix, Mediolanu, Florencji, Pizy, Rzymu, Sorrento, Capri, Wenecji i Wiednia.
- 1969 – matka rozstrzelanego w lutym 1944 r. podch. AK Ryszarda Pomirowskiego funduje doroczną nagrodę Jego imienia.
- 1970 – MGR TERESA GARNCARZYK na wniosek Rady Pedagogicznej mianowana dyrektorem Szkoły.
Po raz pierwszy zorganizowano doroczny konkurs nt. historii Szkoły.
- 1972 – ponowne zorganizowanie 23 WDH. Kamil Baczyński patronem.
- 1973 – obchody 55-lecia istnienia Szkoły. Odświeżenie tablicy poświęconej K.K. Baczyńskiemu.
- 1974 – 23 WDH otrzymuje sztandar. Opracowano regulamin i prawa ucznia.
- 1975 – przyznanie Szkole Medalu Komisji Edukacji Narodowej.
92 % absolwentów przyjętych na wyższe studia.
- 1978 – apogeum rozwoju Szczepu 23 WDH zrzeszającego 330 osób.
- 1981 – „Solidarność” nauczycieli organizuje pozalekcyjne zajęcia na temat najnowszej historii Szkoły.
- 1982 – młodzież czci pamięć zamordowanych górników z kopalni „Wujek”.
Uczeń Piotr Cichocki za umieszczenie apelu w tej sprawie aresztowany i skazany na 6 miesięcy. Uniewinniony w drugiej instancji przez odważnego sędziego Zofię Wąsik, którą natychmiast zawieszono w czynnościach. Dwie „solidarnościowe” nauczycielki relegowane ze Szkoły. Zajęcia z historii zawieszono.
- 1984 – przy Towarzystwie Przyjaciół Warszawy utworzono Koło Absolwentów.
- 1987 – „Batory” wśród najlepszych szkół w Polsce (na drugim miejscu) w ankiecie „Polityki”.
- 1988 – obchody 70-lecia Szkoły połączone ze Zjazdem Absolwentów.
Odznaczenie Liceum „Złotą Syrenką” za zasługi dla Warszawy.
„Universal” opiekunem Szkoły.
- 1989 – rejestracja i legalizacja pełnoprawnego Stowarzyszenia Wychowanków Gimnazjum i Liceum im. Stefana Batorego w Warszawie.
- 1990 – ustanowienie dorocznego święta Szkoły w dniu urodzin króla Stefana Batorego (27 września).
- 1992 – mgr Teresa Garncarzyk przechodzi na emeryturę.
- 1993 – obchody jubileuszu 75-lecia Szkoły. 15 X – młodzież ucząca się, 16 i 17 X – absolwenci.

KOMISJA HISTORYCZNA LICEUM IM. STEFANA BATOREGO

Komisja Historyczna Szkoły działająca od 1983 roku pod przewodnictwem kol. Edmunda Kujawskiego zrealizowała swoje zamierzenia, opracowując monografię Szkoły, która ukazała się we wrześniu 1993 r. W monografii okres 1918–1944 został wyczerpująco opracowany. Natomiast blisko pięćdziesięcioletni okres powojenny oczekuje na poważne prace historyczne. W tym celu zamierzamy powołać nową Komisję Historyczną.

W skład komisji powinni wejść koleżanki i koledzy będący powojennymi absolwentami Szkoły.

- dla okresu 1945–1952 (dyr. Roman Beranek)
- dla okresu 1953–1957 („Batory na wygnaniu”)
- dla okresu 1958–1969 (dyr. Paciorkiewicz, Orski, Pieńkowski)
- dla okresu 1970–1992 (dyr. Teresa Garncarzyk)

CZEKAMY NA WASZE ZGŁOSZENIA DO PRAC W KOMISJI HISTORYCZNEJ!

Szkoła w latach 1945–1952 i 1958–1993 wykształciła blisko 7000 maturzystów. Wyposażyła ich w rzetelną wiedzę z zakresu nauk ścisłych i ułomną, niekiedy bałamutną wiedzę z dziedziny historii, wiedzy o Polsce współczesnej, historii literatury i biologii, choć niewątpliwie większość nauczycieli starała się „przemycac” tyle prawdy, ile ze względu na ich bezpieczeństwo było możliwe.

Większość absolwentów Szkoły ukończyła studia wyższe. Podjęli pracę w różnych gałęziach gospodarki, w nauce, kulturze, oświacie, służbie zdrowia, wymiarze sprawiedliwości. Nie brak wśród nich ludzi dużej wiedzy, talentu i zasług.

Moralnym i naukowym obowiązkiem przyszłych autorów powojennej działalności Szkoły jest dokonanie pełnej i obiektywnej oceny jej działalności.

Były jednak i zdarzenia trudne, kłopotliwe, a nawet tragiczne. Trzeba będzie odpowiedzieć na wiele ważnych pytań, jak np.:

- kto walczył o ciągłość tradycji Szkoły, o wychowywanie młodzieży w prawdzie, w wolności, a kto ze strachu i oportunistycznym lub dla kariery te tradycje i ideały deptał i przekreślał,
- kto nie dopuścił do poświęcenia i przekazania drużynie sztandaru ufundowanego przez byłych wychowanków Szkoły dla 23 WDH;
- kto zamordował Janka Rodowicza „Anciera”;
- kto jest odpowiedzialny za aresztowanie i skazanie na długoletnie uwięzienie p. hm. Michała Glinki, Bohdana Deczkowskiego i wielu innych harcerzy oraz uczniów Szkoły oraz za rozwiązanie 23 WDH;
- kto podjął w 1952 r. decyzję o wyrzuceniu Szkoły z jej siedziby, odebrał jej nazwę i patrona. Kto zniszczył archiwum Szkoły, jej pamiątki i symbole. Kto palił i zabierał książki z biblioteki szkolnej;
- kto donosił na „reakcyjnych” nauczycieli i powodował ich zwolnienia,
- w jakich okolicznościach odbyło się aresztowanie ucznia Piotra Czajkowskiego w 1982 r. za nawoływanie do uczczenia pamięci górników z kopalni „Wujek”.

„POCHODEM IDZIEMY”

Opracowanie zbiorowe

Tom I – SZKOŁA W LATACH 1918–1944. Str. 343 + fotografie str. 48. Pod redakcją Edmunda Kujawskiego i Witolda Grabskiego

Przedmowa – Witold Lutosławski

Rozdział I – Geneza i rozwój Szkoły – Edmund Kujawski

Rozdział II – Siedziby Szkoły i ich otoczenie – Edmund Kujawski, Jerzy Adam Miłobędzki, Zdzisław Radwański

Rozdział III – Dyrektorzy Szkoły – Edmund Kujawski

Rozdział IV – Nauczyciele w oczach wychowanków – Edmund Kujawski

Rozdział V – Eksperymenty pedagogiczne – opracował Edmund Kujawski

Rozdział VI – Uczniowie – Michał Wiland

Rozdział VII – Harcerstwo – Stanisław Werner

Rozdział VIII – Losy Szkoły w latach II wojny światowej – Witold Grabski
Posłowie

Kalendarium Szkoły

Wykazy: Nauczyciele, dyrektorzy i pracownicy Szkoły 1918–1944

Maturzyści z lat 1918–1939

Wychowankowie Szkoły z okresu wojny

Uczniowie i absolwenci Szkoły polegli, zmarli i zaginioni w latach 1925–1944.

Tom II – SZKOŁA W LATACH 1945–1993. Str. 183 + fotografie str. 16 pod redakcją Czesława P. Uhmy przy współudziale Andrzeja Glasa, Stanisława Szelichowskiego, Michała Wilanda

Rozdział I – Szkoła w latach 1945–1952 – Andrzej Glass, Stanisław Szelichowski
Próby kontynuacji Szkoły przedwojennej 1945–1952. Uczniowie. Dawni i nowi nauczyciele. Sport szkolny. Samorząd szkolny. Koła zainteresowań. Batoracy – chórzyci. Nasza 23 WDH im. B. Chrobrego – Leszek Dzikiewicz.

Rozdział II – Ofensywa stalinowska 1948–1952 – Andrzej Glass, Stanisław Szelichowski

Początki organizacji socjalistycznych. Represje. Zmiany organizacyjne i kadrowe. Likwidacja Szkoły

Rozdział III – Dalsze losy Szkoły w zarysie – Michał Wiland

Rozdział IV – Działalność organizacji wychowanków Szkoły im. S. Batorego – Janusz Drewnowski, Czesław P. Uhma

Kalendarium Szkoły im. Stefana Batorego 1945–1993 – Cz. P. Uhma

Wykazy: Dyrektorzy, nauczyciele i pracownicy Szkoły 1945–1993

Wykazy absolwentów Szkoły 1945–1993

INDEKS OSÓB DO TOMU I i II. Stron 98.

Łącznie monografia formatu B4 liczy 704 str.

Telegrama do Jego Miłości Kuratora
Okręgu Szkolnego Warszawskiego:

**Oto JEDYNKA -
- ja JA noszę !
daliście DWÓJĘ -
- protest wnoszę !**

Stefan

Juliusz Żebrowski - mistrz karykatury, znakomity artysta malarz opracował na nasz Zjazd rysunek obrazujący żartobliwie symbiozę Króla ze Szkołą, za co dziękują wdzięczni Batoracy.

OPRACOWAŁ CZESŁAW UHMA